

Сборник съдебна практика

ОПРЕДЕЛЕНИЕ НА СЪДА (първи състав)

10 април 2018 година *

„Преюдициално запитване — Спешно преюдициално производство — Член 99 от Процедурния правилник на Съда — Съдебно сътрудничество по гражданскоправни и наказателноправни въпроси — Компетентност във връзка с родителската отговорност — Упражняване на родителските права върху детето — Регламент (ЕО) № 2201/2003 — Членове 8, 10 и 13 — Понятието „обичайно местопребиваване“ на детето — Решение, постановено от юрисдикция на друга държава членка относно мястото на пребиваване на детето — Неправомерно отвеждане или задържане на дете — Компетентност в случай на отвлечение на дете“

По дело C-85/18 PPU

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Judecătoria Oradea (Районен съд Орадя, Румъния) с акт от 4 октомври 2017 г., постъпил в Съда на 8 февруари 2018 г., в рамките на производство по дело

CV

срещу

DU,

СЪДЪТ (първи състав),

състоящ се от: R. Silva de Lapuerta, председател на състава, C.G. Fernlund, Ал. Арабаджиев, S. Rodin (докладчик) и E. Regan, съдии,

генерален адвокат: P. Mengozzi,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид искането на председателя на Съда от 20 февруари 2018 г. на основание член 107 от Процедурния правилник на Съда да се прецени необходимостта от разглеждане на настоящото преюдициално запитване по реда на спешното производство,

предвид решението на първи състав от 28 февруари 2018 г. преюдициалното запитване да бъде разгледано по реда на това производство,

постанови настоящото

* Език на производството: румънски.

Определение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000 (ОВ L 338, 2003 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 183 и поправка в ОВ L 99, 2016 г., стр. 34).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между CV и DU, родители на ненавършило пълнолетие дете, във връзка с определянето на мястото на пребиваване на детето и с неговата издръжка.

Правна уредба

Международното право

- 3 Конвенцията за гражданските аспекти на международното отвлечение на деца, сключена в Хага на 25 октомври 1980 г. (наричана по-нататък „Хагската конвенция от 1980 г.“), видно от нейния преамбюл, има за цел по-специално да гарантира международноправна защита на децата от вредните последици на неправомерното им отвеждане или задържане и да установи процедури, осигуряващи тяхното незабавно връщане в държавата на обичайното им местопребиваване. Тази конвенция е ратифицирана от всички държави — членки на Европейския съюз.
- 4 Съгласно член 3 от тази конвенция:

„[Отвеждането] или задържането на дете се счита за [неправомерно], когато:

- a) е извършено в нарушение на правото на упражняване на родителски права, предоставено както съвместно, така и поотделно на лице, институция или друг орган, съгласно законите на държавата, в която детето е имало обичайно местопребиваване непосредствено преди прехвърлянето или задържането му; и
- b) по време на прехвърлянето или задържането това право е било ефективно упражнявано съвместно или поотделно или би било упражнявано по този начин, ако не е било извършено прехвърлянето или задържането.

Правото на упражняване на родителски права, посочено в т. „а“ по-горе, може да произтича по силата на закон или по силата на съдебно или административно решение, или по силата на действащо споразумение съгласно законодателството на тази държава“.

Правото на Съюза

Регламент № 2201/2003

- 5 Съображения 12 и 17 от Регламент № 2201/2003 гласят:

„(12) [Правилата] за определяне на компетентността по делата за родителската отговорност, създадени с настоящ[ия регламент], [се определят с оглед на висшия] интерес на детето и особено на критерия на близостта. Това означава, че компетентност[...] на първо място

трябва да [имат съдилищата на] държавата членка [по] обичайното [место] пребиваване на детето, освен в няко[и] случаи на промяна на пребиваването на детето [или] по силата на споразумения между носителите на родителската отговорност.

[...]

(17) В случаите на неправомерно отвеждане или задържане на дете, връщането на детето трябва да се осъществи без закъснение, и за тази цел Хагската конвенция от 25 октомври 1980 г. трябва да продължи да се прилага, както е допълнена от разпоредбите на този регламент и особено на член 11 [...].

6 Член 1 от този регламент, озаглавен „Обхват“, предвижда:

„1. Настоящият регламент се прилага, независимо от характера на съда или правораздавателния орган, по граждански дела, отнасящи се до:

- а) развод, законна раздяла или обявяването на нищожността на брака;
- б) определяне, упражняване, делегиране, ограничаване или лишаване от родителската отговорност.

2. В делата по смисъла на параграф 1, буква б) може, по-специално, да се разглежда:

- а) правото на упражняване на родителски права и правото на лични отношения;

[...]

3. Настоящият регламент не се прилага за:

[...]

- а) задълженията за издръжка;

[...]“.

7 Озаглавеният „Определения“ член 2 от този регламент предвижда:

„За целите на настоящия регламент:

[...]

- 7. терминът „родителска отговорност“ означава всички права и задължения, отнасящи се до [личността] или имуществото на детето, които са предоставени на физическо или юридическо лице по силата на [съдебно] решение, на закона или по силата на [действащо] споразумение. Терминът включва правото на упражняване на родителски права и правото на лични отношения с детето;
- 8. терминът „носител на родителска отговорност“ означава всяко лице, което отговаря за детето;
- 9. терминът „право на упражняване на родителски права“ включва правата и задълженията за полагане на грижа за личността на детето, и по специално на правото да се определи мястото на пребиваване на детето.

[...]

11. терминът „неправомерно отвеждане или задържане“ означава или отвеждането, или задържането на детето, при което:

а) това се осъществява в нарушение на правото на упражняване на родителски права, придобито по силата на решение или по силата на закона, или по споразумение, което има същия правен ефект по силата на правото на държавата членка, в която детето обичайно пребивава непосредствено преди отвеждането или задържането;

и

б) при условие че по време на отвеждането или задържането правото на упражняване на родителски права е било ефективно упражнявано съвместно или поотделно или би било упражнявано по този начин, ако не е било извършено отвеждането или задържането. Приема се, че родителските права се упражняват съвместно, когато по силата на решение или поради действието на закона единият носител на родителската отговорност не може да вземе решение за мястото на пребиваване на детето без съгласието на другия носител на родителската отговорност“.

8 Съгласно озаглавения „Обща компетентност“ член 8 от същия регламент:

„1. Съдилищата на държава членка са компетентни по делата, свързани с родителската отговорност за детето, ако детето има обичайно местопребиваване в тази държава членка по времето, когато съдът е сезиран.

2. Параграф 1 се прилага при спазването на условията на членове 9, 10 и 12“.

9 Член 10 от Регламент № 2201/2003, озаглавен „Компетентност в случай на отвлечане на дете“, предвижда:

„В случай на неправомерно отвеждане или задържане на дете, съдилищата на държавата членка, в която детето е имало обичайно местопребиваване непосредствено преди неправомерното отвеждане или задържане, запазват своята компетентност докато детето придобие обичайно пребиваване в друга държава членка и:

а) всяко лице, институция или орган, който има право на упражняване на родителски права, мълчаливо е приело отвеждането или задържането;

или

б) детето е отседало в тази друга държава членка за срок от поне една година след като лицето, институцията или друг орган, който има право на упражняване на родителски права, е знаело или е трябвало да знае къде се намира детето и детето се установило в своята нова среда и поне едно от следните условия е изпълнено:

i) в рамките на една година след като носителят на правото на упражняване на родителски права е знаел или е трябвало да знае къде се намира детето, не е депозирал искане за завръщането му пред компетентните органи на държавата членка, където детето е било отведено или задържано;

ii) искането за завръщане, депозирано от носителя на правото на упражняване на родителски права, е било оттеглено или ново искане не е било подадено в срока, определен по i);

iii) делото пред съда на държавата членка, където детето обичайно е живяло непосредствено преди неправомерното отвеждане или задържане, е прекратено по силата на член 11, параграф 7;

iv) решение относно упражняването на родителските права, което не съдържа завръщането на детето, е било издадено от съдилищата на държавата членка, където детето е имало обичайното местопребиваване непосредствено преди неправомерното отвеждане или задържане“.

10 Член 11, озаглавен „Връщане на дете“, от цитирания регламент гласи:

„1. Когато лице, институция или друг орган, които имат право на упражняване на родителски права, сезира компетентните органи в държавите членки за [постановяването] на решение въз основа на [Хагската конвенция от 1980 г.] за връщането на дете, което е било неправомерно отведено или задържано в държава членка, различна от държавата членка, където детето обичайно е имало местопребиваване непосредствено преди неправомерното отвеждане или задържане, се прилагат параграфи 2—8.

[...]

3. Съдът, пред когото е подадено искането за връщане, в съответствие с параграф 1, действа експедитивно при разглеждането на искането, като използва най-бързите възможни процедури, които се предвиждат в националното законодателство.

Без да се засяга първата подточка, съдът, освен когато изключителни обстоятелства правят това невъзможно, се произнася с решение, не по-късно от шест седмици след като молбата е внесена.

[...]“.

11 Член 13 от посочения регламент, озаглавен „Компетентност, основана на присъствието на детето“, гласи в параграф 1:

„Когато не може да се установи обичайното местопребиваване на дете и компетентността по смисъла на член 12 не може да се определи, съдилищата на държавата членка, в която детето пребивава са компетентни да разгледат делото“.

Регламент (ЕО) № 4/2009

12 Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка (ОВ L 7, 2009 г., стр. 1 и поправки в ОВ L 131, 2011 г., стр. 26, ОВ L 8, 2013 г., стр. 19 и ОВ L 281, 2013 г., стр. 29), се прилага, съгласно текста на член 1, параграф 1 от него, „към задълженията за издръжка, произтичащи от семейни, родствени, брачни отношения или отношения по сватовство“.

13 Член 3 от този регламент, озаглавен „Общи разпоредби“, има следния текст:

„Компетентни по искове за задължения за издръжка в държавите членки са:

[...]

г) съдът, който по силата на закона на съда е компетентен да разглежда иск за родителска отговорност, когато искането за издръжка допълва този иск, освен ако тази компетентност не се основава единствено на гражданството на едната от страните“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

- 14 Видно от акта за преюдициално запитване, CV и DU, румънски граждани, живеят в Португалия заедно, без да имат сключен брак. На 29 октомври 2010 г. в тази държава членка им се ражда дете. Синът им има португалско гражданство.
- 15 През юли 2015 г. родителите се разделят. Майката, DU, напуска общото жилище. Детето им остава да живее с баща си, CV.
- 16 След раздялата си родителите упражняват съвместно, в съответствие с португалското право, родителската отговорност, която включва, освен другото, и правото да се вземе решение за мястото на пребиваване на детето.
- 17 На 11 април 2016 г. майката подава пред португалска юрисдикция молба с искане да ѝ бъде предоставено упражняването на родителските права по отношение на детето.
- 18 На 25 април 2016 г. бащата напуска Португалия и заминава за Румъния, като отвежда и сина си без съгласието на майката.
- 19 С временно решение от 15 юли 2016 г. сезираната португалска юрисдикция уважава искането на майката, като ѝ възлага упражняването на родителските права върху нейното дете.
- 20 На 4 април 2017 г. майката подава молба до компетентните румънски съдилища с искане за връщане на детето ѝ на основание на Хагската конвенция от 1980 г. На това основание Tribunalul București (Градски съд Букурещ, Румъния) образува производство с предмет международно отвлечане на дете.
- 21 Впоследствие тази юрисдикция с решение по гражданско дело разпорежда връщането на съответното дете в Португалия с мотива, че тази държава трябва да се счита за държава на обичайното местопребиваване на последното. Това съдебно решение е потвърдено с решение на Curtea de Apel București (Апелативен съд Букурещ, Румъния) от 16 август 2017 г., който приема, че Румъния не може да бъде разглеждана като държава на обичайното местопребиваване на детето поради неправомерния характер на неговото отвеждане от Португалия в Румъния.
- 22 Независимо от това производство бащата предявява на 21 април 2017 г. иск пред запитващата юрисдикция Judecătoria Oradea (Районен съд Орадя, Румъния) с искане тя да определи за място на пребиваване на съответното дете неговия адрес в Румъния и да осъди майката на детето да заплаща издръжка, както и да заплати съдебните разноски.
- 23 В това отношение CV посочва по-конкретно, че от напускането на общото жилище от DU тя е поддържала само спорадично лични отношения с тяхното дете и не е допринасяла нито за неговата издръжка, нито за неговото образование. Положението оставало същото и понастоящем, като според него DU осъществявала само веднъж месечно телефонна връзка с тяхното дете.
- 24 В своята защита DU иска отхвърляне на искането и прави на основание член 132 от румънския Граждански процесуален кодекс възражение за липса на компетентност на запитващата юрисдикция, като се позовава на член 8 от Регламент № 2201/2003 и на обстоятелството, че с произнасянето на горепосочените съдебни решения компетентните румънски юрисдикции, пред които е образувано производство с предмет отвлечане на дете, са преценили, че законното местопребиваване на тяхното дете е в Португалия.

- 25 След повдигането на това възражение за липса на компетентност бащата прави искане пред запитващата юрисдикция за сезиране на Съда с преюдициално запитване относно тълкуването на понятието „обичайно местопребиваване“ на детето, така както то се съдържа по същество в член 8 от Регламент № 2201/2003.
- 26 Запитващата юрисдикция посочва, че трябва да разгледа на първо място възражението за липса на компетентност, направено от майката на съответното дете, и че за да се произнесе по него, юрисдикцията трябва да приложи понятието „обичайно местопребиваване“.
- 27 В това отношение тази юрисдикция отбелязва, че макар и към момента, в който е била сезирана със спора в главното производство, съответното дете да е имало обичайно местопребиваване при своя баща в Орадя, Румъния, компетентните румънски юрисдикции са установили с решенията, посочени по-горе в точка 21 от настоящото определение, че отвеждането на това дете от Португалия за Румъния е неправомерно и че неговото обичайно местопребиваване е в Португалия.
- 28 При тези обстоятелства *Judecătoria Oradea* (Районен съд Орадя) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Следва ли понятието „обичайно местопребиваване“ на детето по смисъла на член 8, параграф 1 от Регламент 2201/2003 да се тълкува в смисъл, че обичайното местопребиваване съответства на мястото, към което детето проявява определена степен на интегриране в дадена социална и семейна среда, независимо от обстоятелството, че има съдебно решение, произнесено в друга държава членка след преместването на детето заедно с неговия баща на територията на държавата, в която детето се е интегрирало в тази социална и семейна среда? Или в този случай следва да се приложат разпоредбите на член 13 от Регламент ЕО № 2201/2003, които определят компетентност, основана на присъствието на детето?
- 2) Релевантно ли е за определянето на обичайното местопребиваване обстоятелството, че детето е гражданин на държавата членка, в която е било установено при бащата, а родителите имат само румънско гражданство?“.

Относно спешното производство

- 29 С меморандум от 20 февруари 2018 г. председателят на Съда, на основание член 107, параграф 3 от Процедурния правилник на Съда, отправя искане до състава, определен за това, а именно първи състав, да прецени необходимостта от разглеждане на настоящото преюдициално запитване по реда на спешното производство.
- 30 В това отношение следва да се припомни, че видно от съдебната практика, Съдът признава необходимостта от спешно произнасяне в случаите на отвеждане на дете в частност когато отделянето на детето от родителя би могло да влоши или да накърни тези настоящи или бъдещи отношения и да доведе до непоправима вреда (вж. в този смисъл решение от 22 декември 2010 г., *Aguirre Zarraga*, C-491/10 PPU, EU:C:2010:828, т. 39).
- 31 Видно от акта за преюдициално запитване, съответното седемгодишно дете живее почти от две години с баща си в Румъния и е отделено от майка си, която пребивава в Португалия. Запитващата юрисдикция припомня в това отношение, че компетентните румънски юрисдикции, пред които е образувано производство с предмет международно отвлечане на дете по смисъла на Хагската конвенция от 1980 г., са установили с окончателно влязло в сила съдебно решение неправомерния характер на отвеждането на това дете от Португалия в Румъния. Тя уточнява също така, че CV е изтъкнал пред нея, че DU поддържа с детето само веднъж месечно телефонен контакт с тяхното дете.

- 32 При тези обстоятелства и с оглед на факта, че възрастта на съответното дете е възраст, чувствителна за неговото осъзнаване, продължаването на настоящото положение би могло да навреди сериозно, дори непоправимо, на отношенията, които това ненавършило пълнолетие дете поддържа с майка си. От друга страна, тъй като социалната и семейната интеграция на съответното дете, според констатациите на запитващата юрисдикция, в държавата членка по настоящото му местопребиваване вече е доста напреднала, продължаването на това положение би могло да усложни интегрирането му в неговата семейна и социална среда при евентуалното му връщане в Португалия (вж. в този смисъл решение от 22 декември 2010 г., *Aguirre Zarraga*, C-491/10 PPU, EU:C:2010:828, т. 40).
- 33 При тези обстоятелства по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат, на 28 февруари 2018 г. първи състав на Съда реши да разгледа преюдициалното запитване по реда на спешното преюдициално производство.

По преюдициалните въпроси

- 34 Когато преюдициалният въпрос е идентичен с въпрос, по който Съдът вече се е произнесъл, отговорът на този въпрос се налага недвусмислено от съдебната практика или отговорът не оставя място за разумно съмнение, Съдът може във всеки един момент да се произнесе с мотивирано определение по предложение на съдията докладчик и след изслушване на генералния адвокат.
- 35 Тази разпоредба следва да намери приложение в производството по настоящото преюдициално запитване.
- 36 В самото начало следва да се припомни, че обстоятелството, че формалното посочване от национална юрисдикция в преюдициално запитване на някои разпоредби от правото на Съюза не е пречка Съдът да даде на тази юрисдикция всички насоки за тълкуване, които могат да бъдат полезни за решаване на делото, с което е сезирана, независимо дали ги е посочила във въпросите си (вж. по-специално решения от 29 септември 2016 г., *Essent Belgium*, C-492/14, EU:C:2016:732, т. 43 и от 15 февруари 2017 г., *W и V*, C-499/15, EU:C:2017:118, т. 45).
- 37 В това отношение отговорът на Съда на въпросите, поставени от запитващата юрисдикция, трябва да ѝ позволи да се произнесе по повдигнатото пред нея от DU възражение за липса на компетентност на основание член 8 от Регламент № 2201/2003, като това възражение трябва, според тази юрисдикция, да се разгледа преди другите възражения и преди разглеждането на спора по същество.
- 38 В този контекст е важно да се установи, най-напред, че в главното производство става въпрос за неправомерно отвеждане на дете по смисъла на член 3, първа алинея от Хагската конвенция от 1980 г. и на член 2, точка 11 от Регламент № 2201/2003.
- 39 Видно от тези разпоредби, неправомерният характер на отвеждането или задържането на дете, определен по много сходен начин в посочените разпоредби, е налице, когато отвеждането или задържането на дете е извършено в нарушение на правото на упражняване на родителски права, придобито по силата на съдебен акт, по силата на закона или на действащо споразумение, съгласно законодателството на държавата членка, в която е било обичайното местопребиваване на детето непосредствено преди неговото отвеждане или задържане. (вж. решение от 8 юни 2017 г., *OL*, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, т. 36).
- 40 В случая по делото в главното производство детето е отведено в Румъния от своя баща без съгласието на майката, в нарушение на правото на упражняване на родителските права, което е дадено съвместно на родителите по силата на правото на държавата членка, в която е било

обичайното местопребиваване на детето непосредствено преди отвеждането, а именно Република Португалия. Установено е също така, че румънските юрисдикции, сезирани на основание член 11 от Регламент № 2201/2003 с искане да вземат решение въз основа на Хагската конвенция от 1980 г. за връщането на това дете, са потвърдили с решение, придобило силата на пресъдено нещо, неправомерния характер на посоченото отвеждане и са разпоредили връщането на детето в Португалия.

- 41 От това следва, че при обстоятелства като разглежданите в главното производство компетентността на юрисдикцията на държава членка по дела, свързани с родителската отговорност за дете, което е отведено неправомерно в друга държава, не се определя от гледна точка на правилото за предоставяне на обща компетентност, предвидено в член 8, параграф 1 от Регламент № 2201/2003, посочено в преюдициалните въпроси, което урежда случая на правомерно отвеждане в друга държава членка (вж. в този смисъл решение от 22 декември 2010 г., *Mercredi*, C-497/10 PPU, EU:C:2010:829, т. 42).
- 42 Всъщност съгласно член 8, параграф 2 от Регламент № 2201/2003, правилото за предоставяне на обща компетентност, предвидено в параграф 1 от посочения член, се прилага при спазване по-специално на разпоредбите на член 10 от този регламент, който предвижда особено правило при неправомерно отвеждане или задържане на дете.
- 43 Освен това следва да се посочи, че въпросите, поставени от запитващата юрисдикция, се отнасят само до тълкуването на Регламент № 2201/2003, докато, видно от акта за преюдициално запитване, делото в главното производство се отнася не само до родителската отговорност, но и до задълженията за издръжка, които съгласно член 1, параграф 3, буква д) от този регламент са изключени от приложното поле на посочения регламент.
- 44 Затова съгласно съдебната практика, припомнена в точка 36 от настоящото определение, следва поставените въпроси да се преформулират, визирайки член 10 от Регламент № 2201/2003 относно компетентността в случай на отвлечане на дете и член 3 от Регламент № 4/2009 относно компетентността за произнасяне по иски за задължения за издръжка.
- 45 С оглед на предходното е необходимо да се съобрази, че със своите въпроси, които следва да бъдат разгледани заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да установи дали член 10 от Регламент № 2201/2003 и член 3 от Регламент № 4/2009 трябва да се тълкуват в смисъл, че юрисдикциите на държавата членка, в която ненавършило пълнолетие дете е било отведено неправомерно от единия от неговите родители, са компетентни да се произнесат по искане, предявено от този родител във връзка с правото на упражняване на родителски права и със задължението за издръжка по отношение на това дете, когато в резултат на отвеждането детето проявява определена степен на интегриране в дадена социална и семейна среда в тази държава членка, граждани на която освен това са и двамата родители, като същевременно обаче съществува временно съдебно решение, постановено от юрисдикциите на държавата членка, в която е било местопребиваването на детето преди посоченото отвеждане, с което съдебно решение упражняването на родителските права по отношение на това дете е възложено на другия родител, като за местоживее на детето е определен адресът на този друг родител в държавата по първоначалното обичайно местопребиваване на детето, което освен това има и нейно гражданство.
- 46 В случаите на неправомерно отвеждане на дете член 10 от Регламент № 2201/2003 като общо правило предоставя компетентност по въпросите на родителската отговорност на съдилищата на държавата членка, в която детето е имало обичайно местопребиваване непосредствено преди отвеждането му. По принцип тази компетентност се запазва и се прехвърля само ако детето придобие обичайно местопребиваване в друга държава членка и освен това ако е изпълнено и едно от алтернативните условия по член 10 (решение от 1 юли 2010 г., *Povse*, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, т. 41).

- 47 По делото в главното производство е установено, че обичайното местопребиваване на съответното дете непосредствено преди неправомерното му отвеждане в Румъния е било в Португалия.
- 48 Що се отнася до отражението на временно съдебно решение, с което се възлага упражняването на родителските права като произнесеното от португалските юрисдикции по делото в главното производство, с което за местоживее на детето е определен адресът на майката в Португалия, следва да се припомни, че член 10 от Регламент № 2201/2003 предвижда именно положението, при което детето придобива ново обичайно местопребиваване след неправомерно отвеждане или задържане (решение от 8 юни 2017 г., OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, т. 55). Както вече беше посочено в точка 39 от настоящото определение, неправомерният характер на отвеждането или на задържането е налице по-конкретно когато има нарушение на право на упражняване на родителски права, произтичащо от съдебно решение.
- 49 Вследствие на това съществуването на временно съдебно решение не може да бъде определящо за установяването на „обичайното местопребиваване“ на съответното дете по смисъла на Регламент № 2201/2003, тъй като това понятие „обичайно местопребиваване“ по същество отразява фактическия въпрос (вж. в този смисъл решение от 8 юни 2017, OL, C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, т. 54).
- 50 Също така, дори и да се предположи, че съответното дете е придобило в главното производство ново обичайно местопребиваване в Румъния по смисъла на този регламент, следва да се установи, че както беше припомнено в точка 46 от настоящото определение, тази юрисдикция може да приеме, че е компетентна съгласно член 10 от посочения регламент вместо юрисдикциите на държавата членка, в която детето е имало обичайно местопребиваване непосредствено преди неговото отвеждане, единствено ако някое от алтернативните условия, предвидени в този член 10, букви а) и б), също е изпълнено.
- 51 В това отношение Съдът вече е имал повод да подчертае, че Регламент № 2201/2003 има за цел да предотврати отвличането на деца от една държава членка в друга и че по принцип неправомерното отвличане на дете не би трябвало да води до прехвърляне на компетентността от съдилищата на държавата членка, в която детето е имало обичайно местопребиваване непосредствено преди отвеждането му, на съдилищата на държавата членка, в която е отведено, дори в хипотезата, че след отвличането детето придобие обичайно местопребиваване в нея. Вследствие на това Съдът преценява, че условията, предвидени в член 10, букви а) и б) от Регламент № 2201/2003, следва да се тълкуват ограничително (решение от 1 юли 2010 г., Povse, C-211/10 PPU, EU:C:2010:400, т. 43—45).
- 52 В делото по главното производство обаче от преписката, представена на Съда, по никакъв начин не е видно, че някое от тези условия е изпълнено. Всъщност, от една страна, като се имат предвид молбите, подадени от майката на детето пред португалските и румънските юрисдикции, не може да става въпрос за съгласие с отвеждането или задържането на детето от страна на лицето, което има правото на упражняване на родителски права по смисъла на член 10, буква а) от Регламент № 2201/2003. От друга страна, с оглед на съществуването на молба с искане за връщане, подадена по-малко от година от отвеждането на съответното дете, която румънските юрисдикции са уважили, и щом като не се установява наличието на постановено от португалските юрисдикции решение за упражняване на родителските права, което да не предполага връщане на детето, нито едно от условията, предвидени в член 10, буква б) от този регламент, не може да се счита за изпълнено.

- 53 Вследствие на това трябва да се прецени, че в положение като разглежданото в главното производство юрисдикциите на държавата членка, в която съответното дете е имало обичайно местопребиваване непосредствено преди неправомерното му отвеждане, съгласно член 10 от Регламент № 2201/2003 са компетентни да разгледат искане относно упражняването на родителските права по отношение на това дете.
- 54 Що се отнася до компетентността на запитващата юрисдикция да се произнесе по иск за издръжка, следва да се припомни, че съгласно член 3, буква г) от Регламент № 4/2009 компетентна по иски за задължения за издръжка в държавите членки е юрисдикцията, която по силата на закона на съда е компетентна да разглежда иск за родителска отговорност, когато искането за издръжка допълва този иск, освен ако тази компетентност не се основава единствено на гражданството на едната от страните. В съответствие с тази разпоредба компетентната юрисдикция по силата на член 10 от Регламент № 2201/2003 е по принцип компетентна и да се произнесе по искане за издръжка, което е акцесорно на иска за родителската отговорност, с който е сезирана (вж. в този смисъл решение от 12 ноември 2014 г., L, C-656/13, EU:C:2014:2364, т. 35 и определение от 16 януари 2018 г., PM, C-604/17, непубликувано, EU:C:2018:10, т. 32).
- 55 Затова, като се има предвид, както е видно от точка 53 от настоящото определение, че румънските юрисдикции не са компетентни съгласно член 10 от Регламент № 2201/2003 да разгледат искане, свързано с родителската отговорност по отношение на детето в главното производство, те нямат компетентност също така и да се произнесат по искането за издръжка на основание член 3, буква г) от Регламент № 4/2009. Освен това от документите в преписката по делото, с които разполага Съдът, не е видно, че тези съдилища въпреки всичко могат да имат компетентност да се произнесат по задълженията за издръжка на друго основание по силата на Регламент № 4/2009.
- 56 Вследствие на това, с оглед на документите по делото, с които разполага Съдът, запитващата юрисдикция не е компетентна да се произнесе нито по искането относно правото на упражняване на родителските права, нито по иска за издръжка на детето на CV и DU, тъй като компетентни за това са португалските юрисдикции.
- 57 С оглед на всичко гореизложено на поставените въпроси следва да се отговори, че член 10 от Регламент № 2201/2003 и член 3 от Регламент № 4/2009 трябва да се тълкуват в смисъл, че по дело като разглежданото в главното производство, по което дете, което е имало обичайно местопребиваване в държава членка, е било неправомерно отведено от единия от родителите в друга държава членка, юрисдикциите на тази друга държава членка не са компетентни да се произнесат по иск за упражняване на родителските права или за определяне на издръжка на посоченото дете, когато липсват каквито и да било данни, според които другият родител е дал съгласието си за неговото отвеждане или не е подал молба с искане за връщането на детето.

По съдебните разноски

- 58 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (първи състав) реши:

Член 10 от Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност, с който се отменя Регламент (ЕО) № 1347/2000, и член 3 от Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка, трябва да се тълкуват в смисъл, че по дело като разглежданото в главното производство, по което дете, което е имало обичайно местопребиваване в държава членка, е било неправомерно отведено от единия от родителите в друга държава членка, юрисдикциите на тази друга държава членка не са компетентни да се произнесат по иск за упражняване на родителските права или за определяне на издръжка на посоченото дете, когато липсват каквито и да било данни, според които другият родител е дал съгласието си за неговото отвеждане или не е подал молба с искане за връщането на детето.

Подписи